

PODÍL INFORMAČNÍ SKUPINY NA VELENÍ VOJSKŮM

Podplukovník Jan Štefka

Úkoly a činnost informační skupiny při získávání podkladů pro rozhodnutí velitele armády

Úkoly informační skupiny vyplývají z funkčních povinností operačního oddělení.

Hlavní úkoly informační skupiny jsou:

- shromažďovat a vyhodnocovat zprávy a informace o situaci vlastních vojsk a vést přehled o jejich bojeschopnosti,

- informovat o situaci vševojskových svazků a o nepříteli štáb armády, oddělení druhů vojsk a služeb na VS, PVS a TVS,

- získávat situaci druhů vojsk a služeb, sousedů a vést ji souhrnně ve výkazové mapě,

- informovat formou operačních a souhrnných operačních hlášení ve stanovených termínech štáb frontu o situaci a o rozhodnutích velitele armády,

- informovat štáby sousedních armád o situaci vojsk armády a o nepříteli,

- v součinnosti se směrovými důstojníky zpracovávat úkoly podřízeným vševojskovým svazkům a zabezpečovat jejich včasné doručení,

- v součinnosti s odděleními druhů vojsk a služeb organizovat převzetí svazků do podřízenosti sousedních armád (vševojskové zálohy velitele frontu),

- zúčastňovat se kontrol a pomoci u podřízených štábů a vojsk,

- plnit jiné úkoly podle situace a potřeby a na základě rozhodnutí náčelníka operačního oddělení.

Plánování operace (pokud bude nutno první operaci plánovat) nebo upřesnění připravovaného plánu bude probíhat zpravidla v období zvýšeného nebezpečí, kdy vojska armády mohou být vyvedena do operační sestavy, případně do prostorů rozptýlení. Pak i činnost štábu bude probíhat v příznivějších podmínkách. Nebude-li však takové období předcházet, musí štáb armády ve velmi krátkých ča-

sových lhůtách zjistit situaci, dát veliteli podklady pro přijetí (upřesnění) rozhodnutí a zabezpečit doručení zásadních rozkazů a nařízení podřízeným vojskům. Tato nařízení budou postihovat změny v úkolech svazků, v jaderných úderech (informace o úderech nepřítel), stanovení objížděk, likvidaci následků po jaderných úderech nepřítel, překonání zamořených a rozrušených prostorů apod.

Uvedené úkoly bude štáb plnit i za přesunu do nového prostoru.

K zabezpečení velení při přechodu z mírového na polní systém nestačí vyčlenovat PVS armády v obvyklém (minimálním) složení, ale jeho operační skupinu bude nutné zesílit důstojníky operačního oddělení na 3 — 4 důstojníky, z nichž jeden by měl být příslušníkem informační skupiny s potřebnou dokumentací, dále určit i 1 — 2 směrové důstojníky. Tato skupina v čele s velitelem, nebo zástupcem velitele armády pak může s využitím všech druhů pojítek dosáhnout poměrně spolehlivého spojení a zabezpečit včasné splnění úkolů. Po splnění úkolů na PVS mohou se vyčlenění důstojníci operačního oddělení a směroví důstojníci sloučit s velitelským stanovištěm.

V období plánování operace (pokud bude zpracován nový nebo upřesňován připravený plán operace) nebo při plánování další útočné operace bude těžiště činnosti operačního oddělení položeno na plánovací skupinu, která z celkového objemu prací operačního oddělení plní hlavní úkol.

V období plánování další operace v průběhu dokončování operace předcházející je situace složitější a zatížení obou skupin operačního oddělení je zhruba stejné.

Doba pro přípravu a plánování operace je i za příznivých okolností časově omezena.

Je proto vhodné vyčlenit jednoho až dva důstojníky informační skupiny k zesílení plánovací skupiny, zvláště při zpracování grafického rozhodnutí, případně plánu operace, protože včasné zpracování těchto dokumentů urychlí i vydání bojových rozkazů (nařízení) podřízeným.

Hlavním úkolem informační skupiny při plánování operace je, aby prostřednictvím svých směrových důstojníků a v součinnosti s důstojníky organizačně mobilizačního oddělení získala především údaje o situaci vlastních vojsk (zejména o jejich početních stavech) jako předpoklad pro hodnocení situace.

Kromě toho v tomto údobí informační skupina zpracovává a předává podřízeným svazkům bojová nařízení a bojové rozkazy podle rozhodnutí velitele armády.

Náčelník operačního oddělení upřesňuje metodiku práce oddělení podle konkrétních podmínek situace a vytvoří podmínky, které umožní splnit kvalitně a rychle všechny hlavní úkoly oddělení. Podle potřeby zesílí tu skupinu, která plní rozhodující úkol.

Na řadě cvičení jsme získali dobré zkušenosti, které jsme promítli do metodiky práce oddělení i jeho jednotlivých skupin a do funkčních povinností jednotlivců. Konkrétně jsme stanovili, kteří důstojníci v kterých fázích činnosti plní úkoly ve prospěch druhé skupiny. Tak např. na grafické části plánu operace se podílí buď přímo náčelník nebo jiný důstojník informační skupiny. V průběhu operace posílají informační skupinu zase někteří důstojníci míst velení (pro plánování přesunů, pro použití výsadků a další). Tito důstojníci zesílují skupinu směrových důstojníků, odjíždějí jako styční důstojníci na štáb frontu, k sousedním armádám, ke svazkům apod.

Je výhodné, aby směrové důstojníci řídili přímo náčelník informační skupiny. Též trvale vyčlenit 1 — 2 důstojníky organizačního a mobilizačního oddělení umožňuje soustavně vést přehled bojeschopnosti a včas sestavovat výkazy počtů.

K obsahu a formám práce informační skupiny v **průběhu operace**.

Má-li být rozhodnutí velitele armády co nejobektivnější a současně vytvářet optimální předpoklady ke splnění úkolu armády, musí vycházet z všestranných, co možná objektivních a seriálních infor-

mací o situaci vlastních vojsk, situaci nepřítele, radiační situaci, o terénu, povětrnostních podmínkách a dalších údajích.

Kromě hlášení o situaci v dotyku a předaných vševojskovými svazky štábu armády, získávají oddělení druhů vojsk a služeb údaje o situaci svazků, útvarů a zařízení. Oddělení průzkumu získává a vyhodnocuje zprávy o nepříteli získané vlastními orgány z hloubky sestavy nepřítele, od sousedů a také od průzkumných orgánů frontu.

Oddělení chemického vojska získává a vede přehled o radiační situaci.

Informační skupina operačního oddělení s využitím údajů štábu frontu kromě toho získává údaje o situaci činnosti sousedních armád.

Tento značný objem různých zpráv musí štáb roztrždit, vyhodnotit a co možná v nejpůvodnějším závěru předložit veliteli armády, který se pak může správně rozhodnout.

Informační skupina není sama schopna v dosavadním složení splnit úkol — soustředit, vyhodnotit a zpracovat všestranné závěry o situaci. Proto se na jeho plnění podílejí i všechny ostatní složky štábu.

Jsem však toho názoru, že při využití vyvíjené techniky a po určitých strukturálních změnách ve složení a vybavení štábu bude možno tento problém řešit. Nechci se však zabývat teoretickými a perspektivními úvahami a proto se vrátím k současnému stavu.

Donedávna ještě tradované názory na informační skupinu, kdy její úloha byla chápána více méně pasívně, jako shromažďovatele a vykazovatele zpráv, byly již překonány.

Mnozí odpovědní funkcionáři vidí **aktivní podíl** této složky štábu na přípravě rozhodnutí velitele armády a při zabezpečování jeho realizace. Spočívá především v tom, že právě informační skupina spolu se směrovými důstojníky ke vševojskovým svazkům, musí být schopna ve velmi krátkém čase a často podle potřeby, získat všestranné údaje o situaci vševojskových svazků a o nepříteli v dotyku, vyhodnotit a předat je těm složkám štábu, které je nezbytně pro svoji práci potřebují.

Spočívá i v tom, že získané a vyhodnocené údaje o situaci vlastních vojsk tvoří nezbytnou součást podkladů k rozhodnutí. Přítom velitel armády nemůže vycházet jenom ze statistické situace to-

ho kterého svazku (podle výkazové mapy). Velitel (náčelník štábu) potřebuje znát hlavně kvalitativní stránku situace, tj. i bojeschopnost vlastních vojsk, která je základním kvalitativním ukazatelem při přípravě každého rozhodnutí.

Informační skupina vede trvale podrobný přehled o bojeschopnosti vševojskových svazků a v součinnosti s oddělením druhů vojsk i přehled o bojeschopnosti vojskových svazků a útvarů v hlavních ukazatelích.

Přehled vede důstojník informační skupiny v těsné součinnosti se směrovými důstojníky ze vševojskovými svazky a s odděleními druhů vojsk. Směrový důstojník upřesňuje údaje z hlášení svazků ve štábu svazku a také u složek štábu armády (např. u technického oddělení, štábu týlu armády, orgánů raketového a dělostřeleckého vyzbrojování a u dalších).

Přehled zpracovává po technické stránce důstojník organizačně mobilizačního oddělení, který je zařazen na informační skupině a který tak současně získává i podklady pro zpracování výkazu počtů jako přílohy k souhrnnému hlášení pro štáb frontu.

V „přehledu“ se vykazují u vševojskových svazků počty osob (v procentech) a počty hlavních druhů bojeschopné bojové techniky (odpalovacích zařízení, tanky, děla atd. v kusech). U hlavních vojskových svazků a útvarů — arb, kdb, ptp, plb atd. — se vykazují počty hlavní (odpal. zařízení) v kusech.

Současně se vede i přehled ozáření osob (v procentech) a u vševojskových svazků i počet jaderných úderů (a kilotonáž) nepříteli.

Je výhodné mít dva přehledy — na jednom stav k poslední situaci a na druhém údaje k další situaci.

V této souvislosti chci poukázat na potřebu sladit na všech stupních velení tu část bojového (operačního), či souhrnného hlášení, která obsahuje výkaz počtů a hlášení ztrát vlastních vojsk, dále pravděpodobné ztráty nepříteli.

Dosavadní stav nezabezpečuje jednotnou linii pro způsob hlášení počtů a ztrát na všech stupních velení. V některých případech se v hlášení uvádějí počty a ztráty procentuálně, v některých případech zase numericky. Není proto zcela jasné, jaké jsou skutečné počty osob, zbraní, bojové techniky a materiálu a jaké mají požadavky na doplnění.

Počty jednotek, útvarů a svazků stačí vykazovat a hlásit jedenkrát denně v sou-

hrnných bojových hlášeních a to numericky (v kusech apod.), kromě důležitých změn způsobených jadernými údery nepříteli. V průběhu boje by jednotlivá (díličí) bojová hlášení měla obsahovat nikoliv počty, ale veškeré ztráty, které jednotky, útvary a svazky utrpěly od posledního hlášení. Zanedbatelné ztráty přitom neuvádíme.

Zjišťování ztrát u nepříteli nevěnujeme též patřičnou pozornost, zvláště na nejnižších stupních velení. Jednotky, útvary, ba dokonce ani svazky (vyjma výpočtu ztrát způsobených nepříteli při použití jaderných zbraní), se tímto problémem při taktických cvičeních téměř vůbec nezabývají.

Obdobně jako operační oddělení, tak i oddělení průzkumu by mělo vést přehled o bojeschopnosti svazků a útvarů nepříteli. Podklady nebudou sice přesné jako u vlastních vojsk, ale musíme je mít, abychom co nejreálněji sestavili poměr sil.

Oddělení průzkumu získává podklady o bojeschopnosti svazků a útvarů nepříteli z hlášení svazků, z údajů vlastních průzkumných orgánů v hloubce nepříteli a také z informací frontu (úderů vlastního letectva, jaderných úderů prostředky frontu atd.) a sousedů.

Vzhledem k nepřesnostem při odhadu ztrát nepříteli zvláště při jaderných úderech a úderech letectva v hloubce jeho sestavy (nemusíme je včas a přesně zjistit) můžeme přehled o bojeschopnosti nepříteli na stupni armády a výše vést v hrubých ukazatelích (procentuálně). Na nižších stupních budou údaje daleko konkrétnější.

Chci poukázat na nutnost těsné součinnosti operačního oddělení s oddělením průzkumu, protože údaje o nepříteli v dotyku bude mít dříve operační oddělení z bojových hlášení svazků. Proto je musí rychle předat oddělení průzkumu. Údaje o nepříteli v hloubce bude mít nejdříve oddělení průzkumu, které je předává v prvním pořadí veliteli armády, ale také operačnímu oddělení, které v potřebném rozsahu informuje zainteresované složky štábu.

Nutná je i vzájemná součinnost operačního s technickým oddělením v otázkách počtů bojeschopných tanků. Tyto počty se neustále pohybují a nemůžeme se spokojit jen s počty, které by vyplynuly po odečtení ztrát tanků od původních počtů. Technické oddělení štábu ar-

mády v tomto směru musí informovat velitele armády a také operační oddělení o počtech tanků, které se po opravách vrací do bojové sestavy svazku.

Činnost informační skupiny vytváří základní předpoklady součinnosti uvnitř štábu armády vůbec. Tato součinnost musí být vzájemná, rychlá, přesná, co možná úplná a podle okolností diferencovaná. Vzájemná informovanost mezi složkami štábu armády není dosud se strany oddělení druhů vojsk zcela dořešena. Oddělení druhů vojsk se nemohou spokojit s tím, že o hlavních otázkách informuje velitele armády přímo příslušný náčelník. Mají vycházet z toho, že operační oddělení jako hlavní oddělení ve štábu armády musí být o většině problémů rovněž včas informováno.

Tato poznámka může částečně zkreslovat chápání podstaty součinnosti mezi složkami štábu armády. Jsem ale toho názoru, že řada dílčích problémů a otázek, které se vyskytnou, může operační oddělení s ostatními složkami štábu vyřešit přímo nebo připravit k řešení právě na základě vzájemné znalosti situace. Trvalá vzájemná informovanost o situaci a úkolech může naopak vytvořit příznivé podmínky pro řešení i závažnějších otázek, které vyžadují osobní zainteresovanosti jednotlivých náčelníků, případně zásahu velitele (náčelníka štábu) armády.

Tuto — informaci uvnitř štábu armády — jsme uskutečňovali dvojím způsobem. Při první — dílčí situaci — předával důstojník informační skupiny dispečinkem tému oddělení, jichž se bezprostředně týkaly. Při druhém — složitější situaci — případně komplexní situaci vševojskových svazků, armádních útvarů a týlu jsme pro potřebu velitele a štábu armády rozmnožovali světlotiskem po sejmutí situace z výkazové mapy (1 : 200 000) na průsvitku (černou tužkou — jednobarevně). Směrový důstojník po zakreslení situace do své pracovní mapy (100 000) z bojového (souhrnného) hlášení divize, dostal se na informační skupinu a diktoval jí důstojníkovi informační skupiny, který vedl výkazovou mapu a současně dispečinkem všem ostatním složkám štábu (též směrovému důstojníkovi k frontu a na pracoviště velitele armády).

Přicházela-li hlášení od všech svazků současně, zakreslila se tato situace do výkazové mapy postupně, po svazcích tak, že část směrových důstojníků za svazky ji současně předávala do pracovních map směrových důstojníků k frontu,

kterí si ihned připravovali hlášení pro štáb frontu.

Překreslování situace z mapy směrového důstojníka (100 000) do výkazové mapy (200 000) je náročné na přesnost a čas. Nejvýhodnější je přenášet situaci přímo z jedné mapy do druhé. Rychlost a přesnost je větší praxe.

Částečného zrychlení bychom dosáhli, kdyby podřízený štáb předkládal hlášení na mapách stejného měřítka, jakých používá nadřízený štáb. Znamenalo by to však ztížení práce pro podřízený štáb, což je nežádoucí.

Snad by bylo vhodné používat map stejného měřítka od svazku až po front.

V průběhu zakreslování situace na výkazovou mapu jsou získávány situace druhů vojsk (dispečinkem). Překreslení situace trvá asi 20 minut a během dalších 10 minut sejmou důstojníci informační skupiny průsvitku s celkovou situací armády, kterou předají k rozmnožení na světlotisk (KVS-100). Předtím včas upozorní obsluhu, aby si připravila agregát k rozmnožování. Rozmnožení je rychlé. Zhotovení jedné kopie trvá asi 1½ min. a potřebných 12 výtisků okolo 20 minut. Štáb armády (i oddělení druhů vojsk) mohou být informováni o situaci (velmi podrobně) během 30 — 40 min. Přitom hlavní pracoviště (velitel armády, plánovací skupina, skupina ZHN, náčelník raketového vojska a dělostřelectva a náčelník průzkumu) má situaci již do 30 minut (podle pořadí naléhavosti).

Situace je možno rozmnožovat i jinými způsoby:

- přístrojem COPYFIX (případně DOKUFO); situace 1 — 2 svazků z průsvitky podle mapy 200 000,

- zmenšené situace (svazku, případně armády) pomocí souřadnicové sítě z mapy 200 000, který umožňuje na papíru formátu A-3 (A-4), zachytit schématicky situaci hlavních prvků operační sestavy armády.

Tyto způsoby nejsou však výhodné, protože z pozitivu přístroje COPYFIX (DOKUFO) je nutné situaci překreslit do mapy s většími obtížemi než z průsvitky rozmnožené světlotiskem. Ve druhém případě přenášení situace do mapy je dosti zdlouhavé a může být i nepřesné.

PETFOLII je možné nejlépe použít pro přenesení situace z výkazové mapy na mapu velení. Pak ji však nelze použít pro rozmnožení, neboť z pracoviště veli-

tele ji lze těžko dostat a také z toho důvodu, že rozmnožování PETFOLII je daleko obtížnější a také nákladnější než rozmnožování obyčejných průsvitek světlotiskem.

Chce-li být velitel informován o jednom svazku (např. rozhodující směr odražení protiúderu apod.), může ho informovat přímo velitel dotyčného svazku, nebo směrový důstojník. Štáb jako celek bude informován dodatečně, zpravidla dispečinkem.

Tyto případy nejsou typické. Přednostní informace hlavních funkcionářů armády o situaci svazků **směrovými důstojníky přímo** nepovažují za správné. Jde o to, aby současně, ba dokonce ještě dříve než velitel armády, byli o situaci informováni alespoň někteří velitelé a náčelníci druhů vojsk, aby si mohli včas připravit svoje návrhy. Je to v souladu s přijatou metodikou práce štábu při řízení operace a její narušování je nežádoucí.

* * *

Informační skupina má za úkol informovat též ostatní místa velení armády (PVS, TVS) a také zabezpečovat a předkládat hlášení štábu frontu.

Informace těchto složek bývá nepravdivelná a je často z různých důvodů opomíjena. Je tomu tak proto, že tato místa velení nejsou vždy při cvičeních rozvíjena.

K **informaci představeného velitelského stanoviště armády** je určený zpravidla jeden důstojník. Avšak k předávání informací o situaci a vydaných úkolech svazkům je nutné využívat všech možností a všech druhů pojitků. Příprava zpráv vyžaduje vždy určitý čas a proto PVS bývá zpravidla informováno se zpožděním a často i nepravdivelně, protože jeden důstojník není s to tento obsáhlý úkol splnit sám, je-li odkázán jenom na rádiové nebo směrové spojení.

Zkvalitnit informovanost PVS můžeme několika způsoby. Tak např. je možné, aby PVS svazků předávalo PVS armády pravidelně nařízená hlášení. Je též možné, aby zástupce velitele armády nebo některý z poddůstojníků na PVS se zúčastňovali pravidelně vyhlásování důležitých rozhodnutí velitele armády na VS.

I orgány PVS by měly vyvíjet samy větší aktivitu při zjišťování situace svaz-

ků (jednoho až dvou svazků působících na směr hlavního úderu armády jímž je PVS nejbližší), usměrňovaly velitele svazků v intencích zámyslu velitele armády a dokonce aby PVS, případ od případu informovalo o situaci i velitelské stanoviště armády.

Dále můžeme zkvalitnit informovanost PVS armády častějším odesláním některých důstojníků štábu armády (oper. oddělení — ZNOO, jiný důstojník oper. oddělení, který je volný, nebo i směrový důstojník k divizi) na PVS armády. Žádoucí je též i přítomnost velitele armády, případně jiného hlavního funkcionáře štábu armády, který vyjíždí na PVS. Ten zpravidla nejede sám a důstojníci, kteří ho doprovázejí mají povinnost vzít s sebou z VS veškeré potřebné údaje.

Správná informovanost PVS armády spočívá v kombinaci všech uvedených způsobů.

Informaci týlového velitelského stanoviště armády zabezpečuje styčná skupina z TVS na velitelské stanoviště armády, kterou tvoří zpravidla 2 důstojníci štábu týlu armády.

Úlohu této skupiny však nelze zcela chápat jen ve shromažďování informací v odděleních štábu armády na VS v jejich předávání na TVS. Naopak, orgány týlu vyčleněné na VS armády musí znát nejen vševojskovou situaci, ale v hlavních rysech i rozhodnutí velitele armády.

Přijetí závažných rozhodnutí velitelem armády se zpravidla neobejde bez účasti náčelníka týlu armády na VS. Na druhé straně musí být styční důstojníci týlu informováni i o situaci útvaru a zařízení armády, o hlavních rozhodnutích náčelníka týlu armády (z TVS) a tyto údaje předávat veliteli (náčelníku štábu) armády.

To vyžaduje, aby pro plnění těchto údajů byli vybíráni schopní důstojníci štábu týlu a aby byli soustavně připravováni.

Náčelník týlu armády a jeho štáb nebude potřebovat znát vševojskovou situaci tak často, jak dochází od svazků na VS armády. Každé rozhodnutí velitele armády nebude též vyžadovat změny v plánovaných opatřeních materiálního zabezpečení.

Z toho vyplývá, že tok informací mezi VS a TVS armády nebude tak častý jako uvnitř štábu armády na velitelském stanovišti nebo mezi VS a PVS armády.

Informace štábu frontu

Velitele a štáb frontu informují o situaci a rozhodnutích velitele armády jednak velitel (NS) armády, jednak směroví důstojníci k frontu. K tomu zpracovávají směroví důstojníci za řízení náčelníka informační skupiny operační a souhrnná operační hlášení. Tato hlášení se předkládají buď technickými pojiťky (VČ, dál-nopis, směrovými nebo rádiovými pojiťky), nebo pohyblivými pojiťky (vrtulníky, auta) a směrovými důstojníky přímo.

Rozhodující je, aby situace armády byla štábu frontu předána co nejdříve. Zkušenosti ze cvičení ASTRA a SPUTNIK ukazují, že jsou-li k frontu dva směroví důstojníci a je-li zabezpečeno spolehlivé spojení, je možné uvedený požadavek splnit bez obtíží. Ba dokonce se ukázalo, že často byl štáb frontu informován o situaci svazků téměř souběžně se štábem armády.

To vyžaduje, aby při přenášení situace svazků do výkazové mapy operačního oddělení byla zapojena hláška dispečinku na pracoviště směrových důstojníků k frontu. Jinak je též možné, aby po předání situace do výkazové mapy předal směrový důstojník situaci směrovým důstojníkům k frontu.

Vyhlášení rozhodnutí velitele armády byl vždy přítomen i směrový důstojník k frontu, který je pak předal technickými pojiťky štábu frontu (pokud je předtím již nepředal velitel nebo NS po VČ osobně).

Takovým způsobem jsme postupovali při předkládání hlášení (rozhodnutí) v nařizených termínech (4 — 6 hodinové intervaly). Kromě toho velmi často (2 až 3krát za 24 hod.) celou situaci armády (na světlotisku) a doplněnou grafickým rozhodnutím velitele, doručoval štábu frontu směrový důstojník (souhrnné operační hlášení téměř ve všech případech). K doručení využíval především vrtulníků (lety sladěny podle termínů).

Pravidelnost, včasnost a správný obsah informací předkládaných štábu frontu však předpokládá sladěnou činnost směrových důstojníků štábu frontu a armády, jejich soustavnou a systematickou přípravu a vybavení potřebnými pomůckami a pojiťky (dálnopisy až na pracoviště).

Směroví důstojníci k frontu mají být minimálně dva.

V období před cvičením (SPUTNIK) i v jeho průběhu se ustálil a vžil pevný systém, podle něhož štáby vševojskových svazků předkládaly štábu armády hlášení pravidelně každé 3 — 4 hodiny (tj. celkem 6 — 8 hlášení včetně souhrnného bojového hlášení za 24 hod.). Štáb armády pak předkládal hlášení štábu frontu každé 4 — 6 hod. (tj. celkem 4 — 6 hlášení včetně souhrnného operačního hlášení).

To znamená, že štáb armády měl informace o situaci svazků vždy k 6.00 hod., k 9.00 hod., k 15.00 hod., k 18.00 hod. (současně jako souhrnné bojové hlášení). Během noci podávaly svazky ještě 2 — 3 hlášení. Náhlé změny v situaci (jaderné úderý nepřítele, zjištění ZHN apod.) hlásily svazky ihned. Důraz byl položen na ranní hlášení (vývoj situace za noc), na souhrnné bojové hlášení, ale zvláště na hlášení ke 12.00 hod. a 15.00 hod., která ovlivňovala rozhodnutí velitele armády na příští den.

Obdobně tomu bylo i s hlášením štábu frontu.

Výhoda výše uvedeného způsobu spočívá především v tom, že práce štábů (operačních oddělení zvláště) má určitý rytmus, vede podřízené k systematickosti v práci jejich štábů a umožňuje vhodné plánovat použití pohyblivých pojiťek (vrtulníků) i výjezdy směrových a styčných důstojníků od podřízených štábů k nadřízenému štábu a naopak. Jeho nesporná výhoda spočívá i v tom, že snižuje počet předávaných zpráv technickými pojiťky, zvyšuje jejich propustnost a usnadňuje práci směrových důstojníků.

Podle zkušeností ze cvičení minulosti nebylo zvláštností, že od jednoho svazku přišlo během 24 hodin štábu armády 30 až 40 a někdy i více různých zpráv, hlášení a požadavků jen vševojskového charakteru. Uvedený způsob snižuje počet zpráv průměrně na 10 — 12 (nepočítaje v to osobní styk na pojiťkách mezi hlavními funkcionáři armády a svazku, který byl i dříve).

Zkvalitnění informací nelze ovšem dosáhnout jen stanovením a realizací výše popsaného způsobu. V přípravě na cvičení KORUNA a SPUTNIK hrála důležitou roli i systematická příprava směrových důstojníků štábu armády a styčných důstojníků (příslušníků operačních oddělení) svazků.

Příprava, zpracování a předání úkolů podřízeným (informace shora)

Neméně významnou složkou v celkovém systému informací jsou informace shora. Vzhledem ke značnému rozsahu a závažnosti otázek budu hovořit jen o těch, které tvoří část úkolů informační skupiny a směrových důstojníků, v některých případech i štábu armády jako celku.

V předcházející části jsem ukázal, že příprava rozhodnutí velitele armády je závislá na včas dodaných podkladech (informacích) a na jejich kvalitě.

A naopak, pevně a pružně řízení bojové činnosti vojsk závisí na schopnosti včas a rychle reagovat na vzniklou situaci. To předpokládá včas přijmout takové rozhodnutí, které je v souladu s objektivní situací.

Rozhodnutí vyžaduje zpravidla velitel nebo náčelník štábu armády. Vyhlášení rozhodnutí, kromě hlavních funkcí oddělení štábu armády a náčelníků druhých vojsk se zúčastňuje také náčelník informační skupiny a směroví důstojníci. Ti si příslušné části rozhodnutí (hlavní úkoly svazků) nebo celé rozhodnutí zaznamenávají na magnetofonovou pásku. Kromě toho si dělají potřebné poznámky na mapách nebo v pracovních sešitech.

Magnetofonového záznamu a poznámek využijí pak směroví důstojníci při osobním doručení úkolu veliteli divize. Tento způsob doručení úkolu podřízeným však nezbavuje informační skupinu povinnosti zpracovat pro příslušné svazky bojová nařízení (rozkazy), která je nutno odeslat technickými poštami. Nelze počítat s tím, že by v boji styčný důstojník vždy přiletěl (přijel) a hlavně včas našel VS divize.

Na základě rozhodnutí velitele armády je tedy třeba zpracovat bojová nařízení (rozkazy) pro každý svazek, které před odesláním vždy přečte osobně velitel nebo náčelník štábu armády a podepíše.

Postup při zpracování těchto bojových nařízení (rozkazů) může být různý. V prvním případě (nejrychlejším) nadiktuje náčelník operačního oddělení (případně náčelník informační skupiny) plně znění bojového nařízení směrovým důstojníkům, kteří je po schválení velitelem (náčelníkem štábu) zakódují a odešlou.

Bojová nařízení (nebo určenou část bojového rozkazu velitele armády — úkoly svazků) zpracovávají však obvykle směroví důstojníci sami za řízení náčel-

níka informační skupiny a po podepsání velitelem (náčelníkem štábu) je odesílají.

Bojová nařízení mají být co nejstručnější a obsahovat jen nezbytné údaje, které umožní podřízenému veliteli správně pochopit úkol. Proto bojová nařízení svazkům nebudou zpravidla obsahovat úkoly druhých vojsk a úkoly zabezpečení bojové činnosti.

Obsahově širší bojová nařízení, případně bojový rozkaz dostane divize zpravidla po rozhodnutí velitele armády pro operaci (další operaci) nebo pro rozhodnutí na příští den. Tato bojová nařízení (rozkazy) zpracují směroví důstojníci za osobního řízení náčelníka informační skupiny. Využívají k tomu podle potřeby podkladů oddělení průzkumu a oddělení druhů vojsk a týlu.

Podle zkušenosti je nutné, aby na hlášení divizi reagoval velitel armády (upřesnil), změnil úkol svazku, vydal nový úkol na příští den apod.), maximálně v polovině případů. To znamená, že jednomu svazku bude třeba v průběhu 24 hodin odeslat 2 — 4 dílčí bojová nařízení kromě základního bojového nařízení pro příští den. To je ale zatím možno považovat za ideální (a možno říci požadovaný) stav a není vyloučeno, že v některých případech se jejich počet nezvýší o další nařízení.

Právě tak, jak kladně se projevila tendence snížit na maximum hlášení zdo-la, je třeba na nejnutnější míru omezit i počet zásahů štábu armády do velení svazkům a činit tak jen tehdy, jestliže to situace nezbytně vyžaduje.

Dodržování této zásady je i plně v souladu s polním řádem (motostřelecké divizi stanovit úkol na jeden den a orientačně na další den, tankové divizi až na další dva dny). Takový způsob velení méně zatěžuje štáb armády, zvyšuje propustnost pojitky a vytváří podmínky pro osobní řízení podřízených veliteli hlavními funkcemi armády. Kromě toho je možné věnovat větší pozornost zabezpečování součinnosti během boje.

Bojový rozkaz (nařízení) zpracovávají směroví důstojníci otevřeně (v plném textu) a tak je také schvaluje velitel (náčelník štábu) armády. Každé nařízení však nemůže být štábu svazku předáno osob-

Operační umění a taktika

ně (velitelem, směrovým důstojníkem) v této podobě. Ve většině případů budou nařízení předávána technickými pojítky.

Nařízení připravené k podpisu musí proto obsahovat jen konkrétní údaje, které je možno bez větších úprav ihned zakódovat a odeslat. To vyžaduje používat předem připravených a promyšlených formalizovaných dokumentů, které buď korespondují se slovníkem pomůcek utajeného velení, nebo přímo tyto pomůcky svou formou i obsahem nahrazují.

Tak zvané „vzorové dokumenty“ tyto podmínky nesplňují z toho důvodu, že ukazují jen možné varianty uspořádání a obsahovou náplň tak zvaných stálých prvků dokumentů. Potřebám formalizace však neodpovídají.

Mezi osvědčené pomůcky, které používali směroví důstojníci, patřila grafická signální tabulka a textová tabulka rozka-

zů a hlášení. První využívá grafického textu, který znázorňuje možné varianty hlášení bojové situace nebo předání úkolů. To vyžaduje dokonalou znalost grafického slovníku. Práce s ním snižuje dobu potřebnou pro přípravu zprávy k odeslání oproti běžným tabulkám zhruba o 50 %. Toho se dosahuje tím, že se kromě rozlišovacího hesla a kódu označení příslušné situace (úkolů) zakódují jen údaje z mapy.

Druhá tabulka svým formálním i obsahovým uspořádáním splňuje základní požadavky formalizovaného dokumentu bojové hlášení, respektive bojové nařízení k odeslání radiogramů i k vedení přímých hovorů po rádiu nebo směrovými pojítky. Její slovník byl několikrát prověřen a doplněn a dává dobré předpoklady zvláště pro odesílání bojových hlášení.

Pokusil jsem se shrnout a vysvětlit některé hlavní úkoly, které plní informační skupina štábu armády ve velení vojskům. Je jisté, že za daného složení a vybavení informační skupiny je možné uvedené úkoly splnit jen za předpokladu výtečné připravenosti a důsledné organizace její práce, s využitím všech dostupných prostředků mechanizace.

Uvedené způsoby činnosti informační skupiny a směrových důstojníků vycházejí ze získaných zkušeností a odrážejí současný optimální stav v praxi. Zkušenosti a dílčí závěry mají umožnit širšímu okruhu důstojníků, seznámit se blíže s metodikou práce informační skupiny operačního oddělení štábu armády. Rovněž mají umožnit pochopit složitost problémů, které se ve velení vojskům řeší v současné době i perspektivně.